

Motion till riksdagen 2018/19:897

av **Betty Malmberg (M)**

Förbättrad kvalitet i valdebatten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra väljares möjlighet att göra objektiva jämförelser mellan olika partiers valprogram och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En liknande motion väcktes under riksmötet 2017/18. Utskottet instämde då i intentionerna med motionen och menade liksom undertecknad att:

”Det är för demokratins skull är viktigt att väljarna ges goda möjligheter att sätta sig in i och jämföra olika partiers förslag och dessas effekter.”

Det gläder mig att utskottet förstår behovet av detta men sedan menar man likafullt att analysen ska gemene man sköta på egen hand. Det är ju precis det som är så svårt och hart när omöjligt att genomföra, eftersom alla partier vill framstå som alla goda gåvors givare medan man samtidigt döljer hur utgiftsökningar ska betalas. Det är i det läget en objektiv jämförelse mellan olika partiers valprogram skulle göra skillnad.

Under perioden 1 juli–22 augusti gjorde till exempel riksdagspartierna 64 nya utspel och lanserade än fler vallöften enligt en sammanställning som webbtidningen Altinget gjorde (22/8-18). Det tog dock inte slut med det utan utspelen fortsatte ända fram till den sista veckan före valet. Det var till och med så att 12 dagar före valet hade samtliga partier inte ens presenterat sina valmanifest.

För den enskilde väljaren blir det en salig röra som gör det svårt att uppfatta de olika löftena men också att skilja partierna åt. Det är inte hållbart om vi värnar demokratin och vill att väljarna ska kunna göra informerade val. Det är också omöjligt att veta om de olika löftena är realistiska att genomföra. Löftena måste ju betalas på något sätt och där har vi sett att det finns partier som slirar på sanningen. I debatten hörs allt oftare hur viktigt det är att kunna göra faktabaserade beslut. Det är självklart men behöver i högsta grad gälla också väljarnas möjlighet i val. Allt annat är dålig respekt för väljarna och för demokratin.

För att vi ska kunna upprätthålla väljarnas förtroende för demokratin är det därför viktigt att nya inslag prövas. Nederländerna har sedan 1986 använt en intressant metod för att ge väljarna bättre inblick i de olika partiprogrammen inför parlamentsvalet. De använder de fristående statliga instituten, CPB (Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis) och PBL (Netherlands Environmental Assessment Agency), dit samtliga partier kan skicka sina respektive partiprogram för en seriös och opartisk bedömning. Det är helt frivilligt för partierna att skicka in sitt respektive partiprogram för utvärdering. Men eftersom partierna vill framstå som uppriktiga och vill visa på att deras program tål att granskas använder sig det stora flertalet av denna möjlighet. I god tid före valet skickar de därför in sitt partiprogram till CPB och PBL, vilka sedan gör en analys av detsamma. Utvärderingarna publiceras en dryg månad före valet och väljarna kan då ta del av en opartisk bedömning av de olika partiprogrammens effekter på frågor såsom: statsbudgeten, inflation, arbetslöshet, tillväxt, miljö m.m. Väljarna får således en realistisk och kvalitativ utvärdering redan före valet och erbjuds därmed en bättre möjlighet att göra sitt "rätta val". Även svenska väljare bör erbjudas en liknande möjlighet.

Med hänvisning till ovanstående anser undertecknad att riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att inrätta motsvarande funktion i Sverige så att kvaliteten i valdebatten kan förbättras. Detta för att väljarna ska ges möjlighet att göra objektiva jämförelser mellan olika partiers valprogram.

Betty Malmberg (M)